

Federatie voor Begraffenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB



COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?

Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981

E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:

secretaris@f-k-b.nl

FKB

een levende vereniging
rondom de dood

Er is een kindje geboren!

Het is een broertje van het meisje dat nu opeens 'grote zus' is geworden.

Er is een kindje geboren, in deze kersttijd waarin we de geboorte van hét Kind vieren. Een tijd waarin het niet alleen donker is qua wintertijd, maar ook door alles wat er gebeurt in de wereld. Mensen maken zich zorgen: hoe zal het gaan. Is er nog wel een toekomst? Voor mij is elke geboorte van een baby een teken van hoop: God die het leven geeft, geeft het leven aan deze nieuwe mens niet voor niets. Het is alsof er weer door de engelen gezegd wordt: vrees niet! Wees niet bang! Want hoe donker het ook kan zijn in de wereld, er is altijd nog een lichtpuntje. Ook al zie je het niet.

Het is aan ons, de volwassenen, om (voor zover het van ons afhangt) van deze wereld een plek te maken waar kinderen kunnen opgroeien. Zorgen zullen er altijd zijn. Maar vertrouwen ook. Laten we vertrouwen hebben, hoop. 'Hoop is een lichtje in de nacht dat vandaag moed geeft en morgen kracht'.

Ik wens u hoopvolle feestdagen en een vertrouwensvol 2023

Afke den Hollander.

In deze nieuwsbrief o.a.

- * Fotograaf Gaby legt uitvaarten vast
- * Gedichtenroute op de nieuwe begraafplaats
- * Weten jouw dierbaren na je dood genoeg van je?
- * LVC werkt aan track and trace overledenen
- * Mensen met een beperking houden begraafplaats proper
- * Nog een keer een brief schrijven naar je overledenen
- * West-Friesland tijdens de pandemie

Fijn dat het dit jaar weer gaat als “normaal”

December is altijd een op alle fronten drukke maand. En fijn dit, nadat het de laatste 2 jaren door de pandemie gedwongen rustig was, nu weer “normaal” verloopt. Druk met de afwerking van de landelijke collecte van het Leger des Heils en op een andere manier lekker druk met allerlei kerstvieringen. In eigen zaal maar ook bij de opening van een grootse kerststal en ook in de vrieskou buiten samen met bewoners en medewerkers van een opvang. IJskoud maar toch fijn kunnen blazen en fijn om dan mensen mee te horen zingen “Nu syt welkome” en “Stille Nacht” en zo meer. Ook heel fijn dat we weer een groot aantal mensen met wie we door het jaar heen zelf, of via Maatschappelijk werkers, budgetbegeleiders, schuldhulpmaatjes in contact zijn mochten verblijden met een kerstpakket. Geen pakket met een of ander luxe ding er in maar een pakket waar ze wat aan hebben en waar ook lekkere dingen in zitten. En zo hebben we natuurlijk ook de extra openstelling de hele week van het gebouw in Treebeek waar we voldoende vrijwilligers voor mochten vinden en waar mensen een “warme huiskamer” mogen vinden.

Natuurlijk ook op pad voor Begraafenisvereniging en FKB, Raad van Kerken en meer.

Voor mij ook goed om ontstane achterstanden wat weg te kunnen werken. En natuurlijk ook ontspannen een stukje wandelen hier in de natuur en genieten van de rust en het zicht op en horen van de geluiden van de vele vogels, ganzen, eenden, zwanen en Galloways.

En ook dit jaar deze week naar Natalie de Warme Bakker waar we een Kerstpakket hebben geregeld voor de 70 vrijwilligers van de Stichting Leefbaarheid. Chauffeurs, planners, bestuursleden. Samen met enkele andere bestuursleden die pakketten rondbrengen en dus ook wat babbelen met die vrijwilligers. Heel fijn om te kunnen en mogen doen! Wij allen samen maken het mogelijk dat de Wensauto's ook in deze tijd toch kunnen rijden voor de kwetsbaren onder ons en dat we vanaf mei 2023 zelfs met een 3e wensbus(je) kunnen gaan rijden.

Ter ontspanning 's ochtends m'n wandelingetje, ook in de gaten houden waar de kudde galloways is en inseinen van Natuurmonumenten als dieren op geschikte door hen bepaalde plek zijn zodat de kudde kan worden ingevangen en anders ingedeeld. En dan heel leuk om vanochtend te zien dat in de kudde opeens een heel klein diertje te zien is! Een kalfje pas geboren! Wordt nog besnuffeld door tantes en ooms en loopt nog wat wankeltjes. Prachtig!

Mijn gedachtecronkel?

Gedachten gaan uit naar bestuurders van onze verenigingen. Sommigen die het gewoon nu even rustig aan kunnen doen, anderen die nu te maken hebben met allerlei hectiek. Samen leven we toe naar de jaarwisseling en het nieuwe jaar.

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 20 december 2022).



SPAWW: registreer je als werkgever opnieuw!

Door de vertraging in de onderhandelingen en het Algemeen Verbindend verklaren van de CAO Uitvaartbranche verliep de deelname van uitvaartondernemers/uitvaartwerknemers aan de Stichting PAWW per 1 oktober 2022. De Stichting PAWW keert uit bij een 3e WW-jaar. Inmiddels dienen werkgevers in de uitvaartbranche zich weer te registreren bij de SPAWW met terugwerkende kracht vanaf 1 november 2022. Via de link <https://spaww.nl/werkgevers> Als u als werkgever weer bent geregistreerd, kunnen uw medewerkers weer deelnemen aan de SPAWW.

Wat is SPAWW?

Nadat de overheid de opbouw en de duur van de WW-uitkering voor iedereen die langer werkt dan 10 jaar inkortte, is door vakbonden en werkgevers afgesproken om dat te herstellen. Daartoe is de Stichting Private Aanvulling WW en WGA (SPAWW) opgericht. De onderhandelingspartijen voor de cao Uitvaartbranche hebben afgesproken daaraan deel te nemen.

Iedere werknemer die onder de cao Uitvaartbranche valt, betaalt een premie aan SPAWW. Die premie wordt ingehouden op het brutoloon. Komt een werknemer in de WW en vindt hij in de tijd dat hij de wettelijke WW krijgt geen nieuwe baan, dan vult SPAWW de uitkering aan tot de tijd die daar vroeger voor stond.

Eigen bijdrage oktober en november 2022

Door beëindiging van de deelnamemogelijkheid per 1 oktober en start van de deelname mogelijkheid pas per 1 november is afdracht van de premie van de werknemers voor de maand oktober niet mogelijk geweest. De gezamenlijke cao-partijen in de Uitvaartbranche adviseerden werkgevers om ingehouden eigen bijdragen van de medewerker in de maand oktober niet terug te draaien. Dit als pragmatische oplossing, gegeven de hoogte van de inhouding en de inspanningen die geleverd moeten worden om salarisbetalingen van oktober te corrigeren.

Afdracht van de premie ingehouden in november is na registratie wel gewoon weer mogelijk. Maar als in de maand oktober wel de inhouding bij medewerkers heeft plaats gevonden, zonder dat er premie is afgedragen aan SPAWW dan is het advies om de afdracht wel met terugwerkende kracht tot 1 november te realiseren, maar de inhouding te starten in de maand december.

Geen gevolgen dekking

De SPAWW heeft aan CAO Partijen in de uitvaart laten weten dat de maand 'SPAWW-loze' maand oktober 2022 geen gevolgen heeft voor de dekking van rechthebbenden. Dit op grond van het uitloopriscio. De werkgevers moeten zich dan natuurlijk wel weer met terugwerkende kracht hebben aangemeld per 1 november 2022.

SPAWW-premie 2023: 0,15%

Verder heeft het bestuur van de Stichting PAWW de premie voor 2023 vastgesteld op 0,15 % van het brutoloon (was 0,2% in 2022). De premie kan worden verlaagd door de gezonde financiële positie van het fonds en de aanhoudende lage werkloosheid.

Gedichtenroute op de Nieuwe Begraafplaats



Langs de route zijn doeken met daarop gedichten te zien.

LOCHEM - De gedichtenroute op de Nieuwe Begraafplaats in Lochem blijft tot begin van het nieuwe jaar staan. Net als de grote verlichte kaarsen, die in de schemering en vroege avond branden.

Voor de derde keer staan zo'n 19 gedichten op de begraafplaats opgesteld. De waardering voor de gedichten is groot. Dat vertelden de vele bezoekers van 'Levende Namen', de gedachtenisbijeenkomst, dat op zondag 31 oktober plaatsvond. Veel wandelaars, die het graf van hun dierbare overledene bezochten, werden geraakt. Maar ook degene die zomaar even over de mooie begraafplaats hebben gelopen, lezen de gedichten.

Langs de route, die met blauwe pijlen staat aangegeven, kan men langs de doeken met de gedichten lopen. Deze gedichten zijn van verschillende dichters: bekend en onbekend. Bij de ingang van de begraafplaats liggen folders met de route en de namen van gedichten en dichters.

De gedichtenroute over de begraafplaats is voor iedereen vrij toegankelijk. Meer informatie is te vinden op de website. www.levendenamen.nl

Bron: Berkelbode, 13-12-2022, Sjaak.

Mensen met een beperking houden begraafplaats proper

ZELZATE -

Cliënten van de vzw ObraBaken helpen vanaf nu een halve dag per week mee om de begraafplaats in de Kerkstraat proper en onkruidvrij te houden. Dit is maar een van de vele taken die deze mensen ondertussen in de gemeente opnemen. Sinds kort hebben ze een nieuwe stek in de Emiel Caluslaan.



ObraBaken heeft een aanbod van zinvolle dagbesteding en werk voor mensen met een verstandelijke of fysieke beperking. Gemiddeld zes cliënten zullen op de begraafplaats bij hun nieuwe (onbetaalde) job begeleid worden door een arbeidscoach maar ook de gemeentearbeiders Werner De Smet en David Amoussou houden een oogje in het zeil en geven de nodige instructies.

“In juni dit jaar kreeg ik heel wat klachten over de verwaarloosde toestand van de begraafplaats. Er circuleerden foto's en scherpe commentaren op sociale media. Dat was voor mij en het gemeentebestuur een wake-upcall, dat het onderhoud veel systematischer en week na week moest gebeuren met inzet van meer vast personeel. Tegelijk deden we een oproep naar vrijwilligers want alle onkruid wegnemen tussen graven is heel arbeidsintensief en kan moeilijk machinaal”, zegt schepen Dirk Goemaere (PVDA).

“Na een proefdagje met deze ploeg van ObraBaken bleek al snel dat dit een goede match zou worden. De rustige, groene en afgesloten zone van een kerkhof, zonder veel storende prikkels is voor hen een ideale werkplek.”

Sommigen die in dit dagcentrum van ObraBaken komen, gaan ook klussen in de gemeenteschool De Krekel, halen mee met de Propere Pioniers zwerfvuil op of gaan wel eens bij een particulier een paardenstal kuisen. “Deze activiteiten zijn veel zinvoller dan enkel vrijetijdsactiviteiten in ons centrum zelf. Daar gaan we wel met onze cliënten boodschappen doen en koken we samen”, vult beleidsmedewerker van ObraBaken Petra Van De Voorde nog aan.

Bron: Nieuwsblad.be, 30-11-2022, Sjaak.

Grootste begraafplaats in Roermond gaat moderniseren om lege plekken tegen te gaan: 'We willen een koffiehoeck bij de ingang'



Hans Moors bij de nieuwe gedenkmuur van hergebruikte grafstenen op Tussen de Bergen.

Roermond - Een derde van de 5500 graven op begraafplaats Tussen de Bergen in Roermond is leeg en dat aantal groeit door grafruiming gestaag. Beheerder Hans Moors van de gemeente Roermond gaat moderniseren om de teloorgang te stoppen.

Vier gemeentelijke begraafplaatsen zijn er in Roermond. Daarvan is Tussen de Bergen met 3 hectare oppervlakte veruit de grootste. De trend dat steeds meer mensen (bijna 70 procent van uitvaarten) voor crematie kiezen, doet daarom het meest pijn op Tussen de Bergen, al kampen de twee begraafplaatsen in Herten met soortgelijke problemen. De Aaje Kirkhaof is een rijksmonument, daar worden in principe geen graven geruimd.

Omdat het aantal ruiming het aantal begrafenissen en bijzettingen ruimschoots overstijgt – er vinden op Tussen de Bergen alleen al vijf ruiming per maand plaats – ziet beheerder Hans Moors tot zijn leedwezen steeds meer lege plekken in de keurige rijen graven verschijnen. „En dat is geen prettig gezicht.”

Los van hiaten in de rijen doet het ook financieel pijn als de begraafplaats graven moet ruimen. Nu zijn de Roermondse begraafplaatsen net als vele andere in het land al jaren niet meer kostendekkend, maar dat

betekent volgens Moors niet dat er niet bedrijfsmatig naar de jaarlijkse begroting gekeken moet worden.

Kosten

Moors: „Ik bekijk het als ondernemer, wat kunnen we doen om de mensen hier alternatieven te bieden? Aanvankelijk kon je hier een graf voor twintig jaar huren tegen een bedrag van 1486 euro. Verlengen kon daarna alleen voor 10 jaar. En dat kost 744 euro. Maar nu kun je ook verlengen voor vijf jaar voor 372 euro.” Volgens Moors willen vooral oudere nabestaanden uit kostenoverwegingen liever geen periode van 10 jaar voor het graf van hun overledene afsluiten.

„De kosten van de graven spelen mee, maar ook de toenemende populariteit van crematies en niet te vergeten natuurbegraafplaatsen zoals die in Sint Odiliënberg.”

Ook aan ‘begraven in de natuur’, gaat Tussen de Bergen tegemoetkomen. „De begraafplaats is hier in 1948 zeer ruim opgezet. Ooit ging men ervan uit dat Roermond als stad zou gaan meeprofitieren van de mijnbouw. Dat is nooit gebeurd. Zo’n tien jaar geleden heeft de gemeente een stuk grond verkocht aan Dela voor het crematorium, maar er is nog altijd plek genoeg voor graven in een natuurlijke omgeving.”

Daar moeten volgens Moors graven komen waar mensen kunnen kiezen voor beplanting met struiken of bomen. Maar ook voor herdenkingen in de buitenlucht. „Mensen willen steeds vaker in een kleine groep op eigen wijze afscheid nemen.”

Ook in de steeds grotere vraag naar duurzame ter aarde bestellingen ziet Moors mogelijkheden. „We hebben hier twee stapelmuren gemaakt van geruimde grafstenen. Die hebben we in brokken gehakt en opgestapeld. Daarop kunnen mensen die de as van een overledene hebben uitgestrooid een gedenkplaatje bevestigen. Waarom een nieuwe steen uit China laten komen als je er een kunt hergebruiken?”

Gedenkpark

Van begraafplaats naar gedenkpark, zo ziet Moors de modernisering van Tussen de Bergen het liefst. „We willen een koffiehoeck bij de ingang. Er komen hier dagelijks mensen, sommigen twee keer per dag. We zien veel eenzaamheid. Mensen moeten even koffie kunnen drinken en een praatje maken. Ook daar ligt een taak voor de gemeente.”

Islamitisch deel Tussen de Bergen groeit

Tegen de trend van het dalend aantal traditionele begrafenissen en het groeiend aantal ruimingen op Tussen de Bergen in, groeit het islamitische deel van de begraafplaats juist flink. Dat komt volgens beheerder Hans Moors doordat steeds meer islamitische mensen kiezen voor een begrafenis in het land waar ze wonen en niet meer voor repatriëring van overledenen naar het land van hun voorvaderen. „Daar komt bij dat ten tijde van corona repatriëring niet mogelijk was. Dat heeft effect gehad op het aantal begrafenissen. Islamitische mensen kiezen vanwege hun geloof meestal voor de aankoop voor een graf voor onbepaalde tijd. Dat kan bij ons voor 5810 euro.”

Een geplande uitbreiding van de islamitische begraafplaats op Tussen de Bergen laat door vergunningskwesties nog op zich wachten volgens de gemeente Roermond.

Bron: De Limburger, 02-12-2022, Sjaak.



Op de Nationale Boomfeestdag in november zijn leerlingen van de Prins Willem Alexanderschool uit Ophemert met wethouder Rutger van Stappershoef druk geweest met het planten van bomen op de toekomstige natuurlijke begraafplaats. © Eigen foto

Op deze nieuwe begraafplaats mag je kunstgebit niet mee en ook op de kleding wordt gelet

Vanaf 1 januari kan er natuurlijk begraven worden - zonder grafzerken dus - op een apart gedeelte van de begraafplaats in Ophemert. Er zijn wel voorwaarden om het natuurvriendelijk te houden. Zo mogen kunstgebitten en nylon kleding niet mee het graf in.

De gemeenteraad van West Betuwe heeft er feitelijk al mee ingestemd, al moet het formele besluit volgende week nog vallen. West Betuwe telt 31 begraafplaatsen. Alleen in Ophemert is nu dus ruimte gereserveerd voor natuurlijk begraven. Er is vraag naar, zo verzekert wethouder Jacoline Hartman.

Wie natuurlijk begraven wordt in Ophemert, is verzekerd van zestig of honderd jaar grafrust. Er zijn wel aanvullende voorwaarden. Zo moeten de kist, kistbekleding, asbus, urn en overige materialen waar de overledene in wordt begraven van afbreekbaar materiaal gemaakt zijn. Ook mag er voor de kist alleen gewerkt worden met ongelakte inheemse houtsoorten, wilgentenen, bamboe of goede duurzame alternatieven. Een asbus of urn mag van bijvoorbeeld ongebakken klei, karton of papier-maché gemaakt zijn.

Kleding en kunstgebit

Ook de kleding van de overledene moet van natuurlijk afbreekbaar materiaal gemaakt zijn, zodat deze ook kan vergaan. En eventuele prothesen en hulpmiddelen die redelijkerwijs verwijderbaar zijn, mogen niet mee het graf in. Te denken valt daarbij aan een kunstgebit, uitwendige arm- of beenprothesen en bril.

Op de natuurlijke graven van de begraafplaats Ophemert mag geen grafbedekking worden aangebracht. De enige mogelijke uitzondering is een door de gemeente verstrekte, onbewerkte houten boomschijf met inscriptie die kan vergaan. De maximale doorsnede is 60 centimeter. Of zo'n boomschijf vervangen mag worden, is nog niet duidelijk. Grafbeplanting is niet welkom en bloembollen planten is ook niet toegestaan. Bloemen, kransen en andere versierselen van de uitvaart worden drie weken na de uitvaart verwijderd

Bron: Gelderlander, 17-12-2022, Sjaak.

LVC werkt aan track and trace overledenen

De Landelijke Organisatie van Crematoria (LVC) spreekt momenteel over de mogelijkheden om een kist met een overledene digitaal te kunnen volgen. Door track and trace mogelijk te maken kunnen nabestaanden 24 uur per dag volgen waar de kist met de overledene is.

Roel Stapper van de LVC vertelt in dagblad Tubantia dat, 'track and trace geen fijne omschrijving is, maar dat is wel de gedachte'. Stapper zegt in de krant dat hij niet uit sluit dat het wel eens mis gaat in een crematorium. Het risico op fouten wordt volgens hem groter naar mate er meer schakels in het traject zijn. Denk dan bijvoorbeeld aan de keten van de medewerker in het uitvaartcentrum, de vervoerder, het crematorium etc. Stapper benadrukt dat hij in de 15 jaar die hij actief is in de uitvaartbranche nog nooit heeft meegemaakt dat er sprake was van een verwisseling van een overledene.

Pers, 16-12-2022, Sjaak.





Lichtjesavond op begraafplaats Duynhaeghe in Drunen. Er werden onder andere brieven verbrand: post naar de hemel.

Nog één keer een brief geschreven naar je overleden dierbare, dat heelt

DRUNEN - Zondagavond werden op begraafplaats Duynhaeghe in Drunen meer dan vijftig brieven verbrand tijdens Lichtjesavond. Post naar de hemel is een nieuw ritueel, geïntroduceerd door verlies- en rouwtherapeut Willemien Jobsen. „Het is een andere manier om te vertellen wat je nog kwijt wil. Het geeft je een fijn gevoel, stukje troost.”

Een koperensemble speelt stemmige muziek. Voor de muzikanten staat een vuurkorf, vlammen flakkeren. Die beginnen te dansen als er heel zorgvuldig tussen de houtblokken brieven en tekeningen worden gelegd of gestoken. De rook kringelt naar boven om in het zwart van het zwerk te verdwijnen.

De post heeft zijn eigen weg afgelegd. Eerst geschreven door een nabestaande, gepost bij een van de bussen van de drie algemene begraafplaatsen in de gemeente Heusden. Marco Muskens, beheerder van de begraafplaatsen, leegde de bussen en bewaarde ze in een kluis van het gemeentehuis. Tegen zevenen, als

wereldwijd lichtjes worden ontstoken voor overleden kinderen, transcenderen al die gedachtes en gevoelens tot as.

‘Zo mooi kunnen afsluiten’

Enkele honderden mensen kijken toe, ze dragen een kaars. Die nemen ze mee naar huis, of zetten die op het graf van een dierbare. Op het graf van Jo van Belkom staan er drie. Zij is de moeder van de man van Hanneke Smits. „We zijn hier eigenlijk vanwege mijn dochtertje”, zegt Hanneke. „Kate heeft nog zo veel vragen over oma. ‘Kan ik nog met haar praten? Hoort ze mij nog?’” Zelf heeft ze afgelopen jaar een collega verloren. „Plotseling. Dat was heel heftig. Ik snap dat je dan een brief wil schrijven. Nee, zelf heb ik dat niet gedaan. Wel heb ik in het condoleanceboek iets geschreven, speciaal voor hem. Zo heb ik het mooi af kunnen sluiten.”

Henk gedenkt vanavond een goede vriend. „Ad Biemans, twee jaar geleden overleden. Ik heb wel afscheid kunnen nemen, de uitvaart mogen verzorgen. Ad is uitgestrooid, heeft dus geen eigen plek. Toch is het fijn om te herdenken. Blijf vertellen over hen die er niet meer zijn, anders sterven ze pas echt.” En ook: „Wat is het hier indrukwekkend mooi aangekleed.” Zo staan er honderden brandende waxinelichtjes in potjes. Monnikenwerk, verricht door Scouting Dr. Akkermansgroep. Her en der vuurkorven. Voor de sfeer, om je te verwarmen. En sommige bomen zijn prachtig paars uitgelicht, de kleur van de rouw.

Post naar de hemel komt uit de koker van verlies- en rouwtherapeut Willemien Jobsen uit Drunen. „Hoe helend kan het zijn als je nog wat kunt zeggen. Zeker als iemand plotseling uit je leven wordt weggerukt. Dan heb je er misschien behoefte aan: je hebt geen afscheid kunnen nemen, je hebt niet de kans gehad om alles te kunnen zeggen.” Zelf heeft ze ooit een brief geschreven aan haar neef. „Versnipperd, en in een beek gegooit.”

Burgemeester Willemijn van Hees vertelt dat ze kippenvel kreeg van al die lichtjes. Ze vindt het belangrijk dat juist in december dierbaren worden herdacht. „Het is een maand van saamhorigheid. Met Kerstmis, met oud en nieuw. Een tijd van herinneringen ophalen, herinneringen maken. Maar aan tafel mis je juist dan die mensen die er niet meer zijn. Dan is het mooi dat daar nu aandacht voor is, dat je elkaar steunt. Om zo die dagen die december zo mooi maken hoopvol tegemoet te gaan.”

De burgemeester vervolgt: „Ze zijn er niet bij, maar wel in onze gedachten. Ik ben geen heilige gelovige, maar als we op deze manier verbonden blijven met onze dierbaren, dan vertrouw ik er op dat post toch een beetje aankomt.”

Bron: Brabants Dagblad, 11-12-2022, Sjaak.

‘Vingers van verschillende handen gaan op elkaar’, zegt manager crematorium over nieuwe en klimaatneutrale snufjes



Peter Engelen demonstreert aan belangstellenden hoe de klimaat neutrale oven van het crematorium in Baexem werkt.

Baexem - Je overleden familielid met een druk op de knop zélf in de oven schuiven, en weten dat je dan CO2-neutraal bezig bent: voor sommigen gaat het misschien ver, maar niet voor het crematorium in Baexem.

Een nieuwe oven, nieuwe snufjes, een facelift voor het twintig jaar oude gebouw. Reden voor een open dag, heeft crematorium Midden-Limburg in Baexem gedacht. Maar wie gaat er nu voor de lol naar een crematorium? Tijdens een demonstratie van manager Peter Engelen, zaterdagmiddag, blijkt echter nog een andere wereld schuil te gaan achter een gebeurtenis die voor de meeste mensen alleen maar emotioneel is.

Want als je stoffelijk overschot de wereld via crematie verlaat, gebeurt dat kennelijk in een flinke wolk van broeikasgas. 60 kuub gas per crematie is nodig. Dat komt voor een heel jaar neer op een gasverbruik van

60.000 kuub. Daar verwarm je ook een straat met veertig woningen mee. Daarom heeft Baexem nu een hypermoderne elektrische oven met aan de achterkant een filterinstallatie die de kamer vult. Uitstoot wordt zo gereduceerd tot lucht en waterstof. De elektriciteit wordt opgewekt met zon en wind.

Maar er is meer. Steeds meer mensen willen hun naaste begeleiden tot het niet verder meer gaat: voorbij de aula, dus echt tot aan de oven. En dan zelf de oven aanzetten. Het kan in Baexem. Peter haalt een kleine afstandsbediening tevoorschijn, met een groene knop. „Vingers van verschillende handen gaan op elkaar om die knop samen in te drukken”, weet hij uit ervaring elders.

Ritueeltjes

En hij demonstreert wat er dan gebeurt. Een glanzende plaat glijdt omhoog, de al net zo glanzende tafel – uit de vloer omhooggekomen – schuift de kist met daarin de overledene in de oven. De plaat glijdt weer omlaag en de oven is dicht. „Het industriële is er vanaf”, zegt Peter. „Dit ziet er best mooi uit allemaal. En hier ontstaan nog intieme afscheidsritueeltjes.”

Misschien is dát het wat May van Rooij (73) uit Grathem heeft gemist. Afgelopen april, toen zijn vrouw Leny op 72-jarige leeftijd overleed, na zesenvijftig jaar samen. Hij heeft haar na het afscheid in de aula moeten achterlaten, zegt hij. Maar hij had haar graag nog verder begeleid, tot het écht niet meer kon.

Kans

Maar May is deze middag teruggekomen naar de plek waar Leny op het állerlaatst is geweest. „Wanneer krijg je anders de kans om dit nog eens te zien?” En hij is trouwens ook een klein beetje actief in deze wereld, vertelt hij. Als vrijwilliger, in Grathem.

Hij heeft namelijk een aanhanger en daarom vroeg men hem een eikenboompje op te halen voor een nieuw uitstrooiveldje. „Het was net klaar, kon ik de as van mijn vrouw daar uitstrooien”, zegt hij. Hij had de zestig jaar graag volgemaakt; alleen zijn valt hem nog niet mee. Maar hij is wel zelf gaan koken, met hulp van televisiezender 24Kitchen, en na vijftig jaar ook weer gaan dansen.

Bron: Limburger, 18-12-2022, Sjaak.

West-Friesland tijdens de pandemie: Corona in beeld



HOORN

Het is dik duizend dagen geleden dat de coronapandemie West-Friesland compleet overnam.

In maart 2020 was de eerste intelligente lockdown. Tijdens deze periode werden familieleden van elkaar gescheiden. Na de anderhalvemeterzomer kwam de tweede golf en de tweede lockdown. In januari 2021 werd de avondklok ingevoerd. Na de laatste, de harde lockdown in december 2021 lijkt het leven weer enigszins normaal. Tijd voor een terugblik.

Mondmasker

Tijdens de pandemie was het verplicht om een mondmasker te dragen. De meeste mensen hadden het kapje keurig op tijdens het doen van boodschappen. Het was een van de gestelde maatregelen. Ook de anderhalve meter werd onderdeel van het nieuwe normaal. Ook gingen mensen massaal de straat op om te demonstreren tegen de maatregelen. Tijdens de lockdown waren de straat leeg. Iedereen zat binnen en kwam alleen voor het noodzakelijke buiten. Om het toch enigszins gezellig te houden, werden er op meerdere plekken muzikale optredens gegeven. Zoals ook de draaiorgel in de Kersenboogerd.



Overal liepen mensen met mondkapjes rond

Mensen werden gescheiden door ramen tijdens verjaardagen. In verzorgingshuizen hadden mensen veelal contact met elkaar achter glazen wanden.

Een draaiorgel zorgt voor vermaak tijdens de eenzame lockdown.

Bron: NoordHollands Dagblad, 25-11-2022, Sjaak.

Uitvaart.



Weten jouw dierbaren na je dood genoeg van je? 'Het is zó veel'

Adressen van vrienden en goede collega's, uitvaartwensen, bank- en inloggegevens. Als je overlijdt dan hebben je dierbaren een hoop informatie van je nodig. Daarover nadenken is niet leuk, maar wel belangrijk, weten Anja, Madeleine en Renate uit ervaring.

'Ik ben te jong om daarover na te denken.' Het was het vaste antwoord van Anja's moeder als naar haar wensen voor haar uitvaart werd gevraagd. Ze wilde gecremeerd worden, dat was het enige wat Anja en haar vader wisten. En de enige wens waar ze rekening mee konden houden toen haar moeder op 68-jarige leeftijd plotseling overleed.

"Haar hartslag werd ineens heel laag", vertelt Anja Hofman (44) over die dag bijna drie jaar geleden. Haar moeder werd naar het ziekenhuis gebracht, en vanuit daar naar een groter ziekenhuis. Diezelfde dag overleed ze.

Géén idee

"De begrafenisondernemer wilde van alles weten. Welke muziek moest er worden gedraaid? Welke tekst op de kaart? Wilde ze bloemen? Zo ja, welke bloemen? Wat moest er gebeuren met de as: uitstrooien, in een urn mee naar huis, bijzetten op een begraafplaats? Mijn vader en ik keken elkaar aan: we hadden géén idee."

Het zorgde – boven op het verdriet – voor een hoop twijfel. "Continu dacht ik: zou ze dit wel willen? Doen we het wel goed zo? Ik wist niet wat goed was. Dat vond ik heel lastig."

Zo was er de keuze over de bloemen. Ze besloten: ja, die willen we. Maar welke dan? "Ma had altijd gerbera's in huis, heel kleurrijk. Dus pa zei: dan doen we dat. Namens onze hond legden we een orchideetak bij de kist. Achteraf las ik in het boek 'Mam, vertel eens', dat ze voor mij had ingevuld, dat orchideeën haar lievelingsbloemen waren. Als ik dat had geweten, dan had ik die niet alleen namens de hond gekocht."

Wat doen we met de as?

Nog ingewikkelder was de vraag: wat doen we met haar as? "Ze had ooit eens gezegd dat ze niet uitgestrooid wilde worden, omdat er in Nederland veel tijd zat tussen de crematie en het mogen uitstrooien. Dat voelde alsof ze twee keer afscheid moest nemen, vertelde ze nadat ze dat met haar eigen ouders had meegemaakt. Maar later waren we op Gran Canaria – onze favoriete vakantiebestemming – en zei ze dat ze het ook mooi zou vinden om daar te worden uitgestrooid. En een andere keer zei ze dat ik wel een assieraad mocht als ik dat zou willen."

Opnieuw keek ze haar vader aan: weer had ze geen idee waar ze goed aan zou doen. "Ik zei tegen mijn vader: we doen wat voor jou goed voelt. Hij koos voor een urn bij hem thuis."

"Je moet zoveel dingen regelen", zegt Marina Milenkovic. Tien jaar geleden maakte ze zelf mee hoe ingewikkeld het is om iemands erfenis af te handelen. "Mijn partner overleed. Hij had twee minderjarige kin-

deren die hun moeder al waren verloren. Alles rond de kinderen moest worden geregeld, zijn financiën, de uitvaart. En bij alles moest ik uitzoeken hoe ik dat moest doen.”

Het leidde ertoe dat ze haar eigen bedrijf opzette: Alles-geregeld.nu

Ook schreef ze het boek *Wat laat ik na?*, zodat mensen weten welke informatie hun nabestaanden na hun overlijden van hen nodig hebben. “De titel kun je op twee manieren opvatten: welke erfenis laat ik na, maar ook wat laat ik na om te doen? Er zijn zo veel dingen die mensen van je moeten weten na je overlijden. Iedereen zou dat in kaart moeten brengen om hun dierbaren een hoop werk en mogelijk zelfs geld te besparen.”

Vertel het of schrijf het op

Het begint bij de uitvaart, zegt Milenkovic. “Wat zijn de namen en adressen van mensen die een rouwkaart moeten krijgen? Wie zijn er wel en niet welkom? Wil je muziek? Een crematie of begrafenis? Bloemen? Een kerkelijke uitvaart of niet? Als je begraven wil worden, is er dan al een (familie)graf waar je in bijgezet wil worden? Vertel het aan je dierbaren of schrijf het op, maar zorg dat ze weten wat jij belangrijk vindt – ook als je geen wensen hebt.”

Daarna komt de administratie. Heb je een huurhuis? Wie is de verhuurder en hoelang is de opzegtermijn? Heb je een koophuis? Wie is je hypotheekverstrekker? En: waar heb je je bankzaken geregeld? Je energie? Welke telefoonprovider heb je? Welke abonnementen moeten worden opgezegd? En welke verzekeringen?”



Abonnementen van een overledene stopzetten: ‘Confronterend en stressvol’

“Het belangrijkste van dat rijtje zijn je bankzaken”, zegt Milenkovic. “Als iemand bij je bankrekening kan, dan kan diegene aan je afschriften zien naar wie je met regelmaat geld overmaakt, zoals je verhuurder of hypotheekverstrekker, provider, lidmaatschappen en goede doelen die je steunt. Dus laat je maar een beetje informatie na, zorg dan dat het is waar jouw geld staat.”

“Schrijf daarnaast op of er uitkeringen zijn waar je nabestaanden recht op hebben. Heb je bijvoorbeeld een levensverzekering? Een lijfrentepolis? Of hebben ze recht op een nabestaandenpensioen? En zorg dat iemand gemachtigd is om je DigiD te gebruiken, dat hebben ze nodig om dingen te kunnen regelen.”

Madeleine Kerkhof (60) verloor ruim elf jaar geleden plotseling haar man Steve. Hij was voor zijn werk in Duitsland en kreeg in een hotel een hartstilstand. Ook hij had het nooit over zijn dood. “Naast het grote

verdriet was vooral de administratie een nachtmerrie”, herinnert ze zich nog goed. “Ik wist niets, ik moest echt alles uitzoeken. Steve was een Brit, met een baan in Duitsland. Dat maakte alle informatie nog moeilijker te vinden.”

Maar ook: Madeleine had een bedrijfje waarvan Steve de website beheerde. “Alle inlogcodes zaten in zijn hoofd, dus ik kon er niet meer bij. Ik heb iemand ingehuurd om heel snel een nieuwe site in elkaar te zetten, want ik kon het me niet veroorloven om zonder werk te zitten.”

“En hij vloog veel voor zijn werk, maar ik wist niet dat hij Airmiles had. Pas na meer dan vijf jaar kwam ik daarachter. Hij had er echt heel veel, maar na vijf jaar waren ze verlopen.”

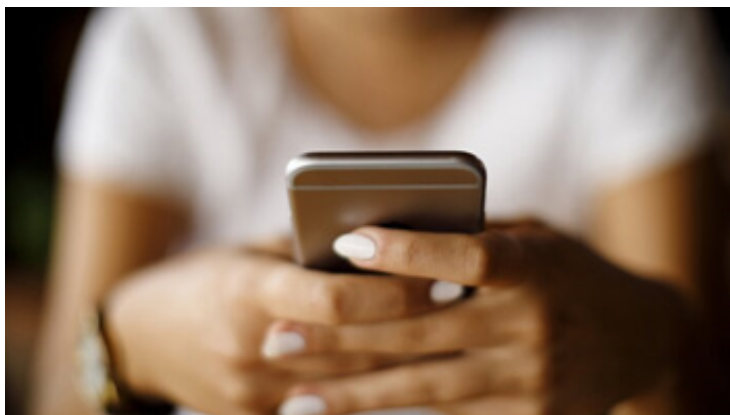
Post-its met wachtwoorden

Waar mensen ook niet goed over nadenken, is hun digitale nalatenschap, zegt Renate Cazemier (38). Toen haar vader drie jaar geleden overleed, nam zij de administratie op zich. “Mijn vader had zo’n map voor visitekaartjes met daarin allemaal post-its met wachtwoorden. Sommige doorgestreept, dan weer wat anders eronder geschreven. Daar moest ik het mee doen. Geen overzicht van welke accounts hij had, geen lijst van abonnementen. Daar moest ik allemaal zelf achter zien te komen.”

Renate houdt zich bezig met digitale educatie voor volwassenen in de bibliotheek in Leeuwarden, dus ze wist er wel iets van. “Drie of vier maanden voordat mijn vader overleed, was er een uitvaartondernemer komen praten op mijn werk. Die had het over hoe belangrijk het is om je dierbaren te vertellen wat je wensen zijn en waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Dus ik zei tegen mijn ouders: ‘Ik weet helemaal niet wat jullie willen of hoe jullie dingen hebben geregeld. Willen jullie dat eens op papier zetten?’ Mijn moeder was daaraan begonnen, mijn vader niet. Die dacht dat het wel zou goedkomen.”

Sociale media op ‘in memoriam’

Dat deed het ook, maar het was een flinke klus en of ze alles heeft afgehandeld naar de wensen van haar vader, weet ze niet. “Denk erover na”, adviseert ze mensen dan ook. “Tegenwoordig heeft bijna iedereen een smartphone. Wil je dat iemand daar in kan? Dan moet diegene je inlog weten. En wie moet dat zijn? Wie mag al je foto’s zien of weten dat je heel actief bent op Tinder? Al die informatie staat in je telefoon.” Maar ook: wat wil je dat er gebeurt met je socialemediaprofielen? “Je kunt iemand vragen om ze op ‘in memoriam’ te zetten, om ze over te nemen of te verwijderen. Het zijn dingen waar mensen vroeger niet over nadachten, maar nu hoort het er wel bij.”



Sociale media na je overlijden: 70 procent regelt niks

Renate adviseert iPhone-gebruikers om een zogenoemd legacy-contact aan te maken. Die persoon kan

niet bij je betalingsinformatie en eventuele abonnementen, maar wel bij je foto's, mail en notities.

Twee keer erfbelasting

Tot slot adviseert Milenković om goed vast te leggen hoe de erfenis van je eventuele partner is afgehandeld, als die eerder is overleden dan jij. "Mensen betalen vaak te veel erfbelasting omdat dit onduidelijk is. Meestal wordt de erfenis van de eerstoverledene niet uitgekeerd aan de kinderen, maar blijft hij van de langstlevende. De kinderen hebben dan een vordering op de langstlevende. Er is dan wel erfbelasting over betaald. Als je erfgenamen dat niet weten, dan betalen ze daar al snel nog een keer erfbelasting over. Dat is zonde van het geld."

Anja, Madeleine en Renate hebben hun eigen wensen en belangrijke informatie nu duidelijk op papier staan – en ze hebben er bij hun dierbaren op aangedrongen hetzelfde te doen.

"Zo'n map maken kost je een keer wat werk", zegt Madeleine. "En soms moet je hem updaten. Dat is het. Mijn huidige man is weduwnaar, dat maakt dat je eerder gesprekken voert over dit onderwerp. Maar ik denk dat je dat met alle mensen die je liefhebt op een goed moment moet doen: 'Stel dat er iets met jou gebeurt, wat zou je dan willen? Wil je erover praten, of heb je het ergens opgeschreven?'"

Als familie uitgestrooid op Gran Canaria

Renates moeder heeft na het overlijden van haar man alles netjes op papier gezet. "Ik hoop het de komende 20 jaar niet nodig te hebben, maar ik vind het prettig dat ze erover nadenkt", zegt ze. "Zelf ben ik een stuk jonger, maar ik heb ook een lijst van mijn wachtwoorden en accounts, en mijn partner en kinderen hebben die ook."

Anja heeft niet alleen de wensen rond haar eigen uitvaart opgeschreven, maar ook met haar vader en man besproken wat ze willen dat er met hun as gebeurt als ze er allemaal niet meer zijn. "Wij hebben geen kinderen, en de ouders van mijn man leven niet meer. Dus bij ons stopt het. Ik ga iemand vragen om als we er allemaal niet meer zijn met de urnen van mijn ouders, man en mijzelf naar Gran Canaria te gaan en onze as daar uit te strooien. Dat vind ik een heel mooi idee, en mijn vader en man gelukkig ook."

Zo regel je het goed voor jouw dierbaren

Wil je het goed regelen voor je dierbaren? Zorg dan dat ze in elk geval bij deze informatie kunnen.

- Je uitvaartwensen. Hieronder valt alles wat jij belangrijk vindt: begraven of cremieren, muziek, bloemen, kerk of niet, wie is er welkom, bijzetten in een familiegraf of een eigen graf, as laten uitstrooien, bijzetten of in een urn mee naar huis, de tekst op de kaart. Als je wensen hebt, zorg dat mensen die kennen of weten waar ze die kunnen vinden. En zorg voor een adressenlijst voor rouwkaarten, zodat iedereen van wie jij dat wil ook daadwerkelijk een kaart krijgt.
- Administratie. Waar heb je geld? Heb je beleggingen? Een pensioenfonds dat uitkeert na je overlijden? Een levensverzekering? Abonnementen en verzekeringen die moeten worden opgezegd? Welke informatie is nodig om alles rond je huis goed te regelen? En hoe is een eventuele erfenis van een eerder overleden partner afgehandeld?
- Digitaal nalatenschap. Wat zijn de wachtwoorden van je telefoon en computer, wat moet er gebeuren met je socialemedia-accounts, is iemand gemachtigd om je DigiD te gebruiken?

Bron: RTL nieuws, 13-12-2022, Sjaak.

Fotograaf Gaby legt uitvaarten vast, maar niet meer dan tien per jaar: ‘Gevaar bestaat dat je afstompt’

Foto's associëren we vaak met mooie momenten, zoals een gezellige vakantiekiek, trouwerij of feestje en niet zozeer met afscheid of de dood. Toch kiezen steeds meer mensen ervoor ook een uitvaart te laten vastleggen in een fotoalbum. Gaby Ermstrang uit Woudrichem is al een tijdje afscheidsfotografe. „Confronterend? Ja, heel erg. Maar heel dankbaar om te doen.”

Ermstrang geniet inmiddels enige landelijke bekendheid. Ze brak als bruidsfotografe door met een foto van een paar in de file op de A27. Het gebeurde eigenlijk per toeval, want het stel en Ermstrang waren onderweg naar de jachthaven in Sleeuwijk, maar vanwege fileleed strandden ze op de snelweg. Ermstrang liet het bruidspaar uitstappen, maakte een foto en verspreidde die later via haar eigen Facebookpagina. Landelijke media doken erbovenop. Verschillende kranten plaatsten de ‘filefoto’.

Ook kreeg ze acteur Tygo Gernandt voor haar lens na een prijsvraag die was uitgeschreven door topfotograaf William Rutten, ook bekend als jurylid bij het tv-programma Het perfecte plaatje. Met haar inzending gooide ze hoge ogen, waarna ze naar de hoofdstad mocht afreizen om Gernandt met ontbloot bovenlijf vast te leggen. Verder won de Woerkumse verschillende internationale prijzen met haar bruidsfoto's.

Kinderwagen

Voor die tijd was ze personeelsmanager, maar ze kwam na een reorganisatie op straat te staan. Hoogzwanger was ze. „Ik dacht: ik ga straks lekker thuiszitten, voor mijn kind zorgen en de hele dag rondjes lopen met de kinderwagen. Dat heb ik één dag volgehouden”, vertelt ze in haar fotostudio in het nabijgelegen Giessen. Omdat ze al haar hele leven fotografeerde, besloot ze van haar hobby haar werk te maken onder het motto ‘ze zullen in Woudrichem weten wie ik ben’. Maar inmiddels weten ze ook ver buiten het dorp wie Ermstrang is.

Bruids- en studiofotografie zijn haar core business, maar inmiddels heeft de van oorsprong Amsterdamse ook de nodige ervaring op het gebied van afscheids- en rouwfotografie, dat meer en meer aan populariteit wint. Toch is dat een heel andere kant van het vak, die bovendien niet voor iedereen is weggelegd. „Je moet tegen het verdriet kunnen dat je ziet. Veel collega's knappen daar al op af. Dat snap ik. Het is heel confronterend en je moet 100 procent aan staan.”

„Als je een bruidsreportage maakt, loop je uren rond en kun je ondertussen een praatje maken en foto's eventueel in scène zetten. Bij een rouwreportage kan dat juist niet. Je bent tijdens de uitvaart min of meer onzichtbaar, spreekt niet met aanwezigen, laat staan dat je iets in scène kunt zetten. Bovendien heerst er natuurlijk een heel andere sfeer dan op een bruiloft. En je kunt niet zomaar een flitser gebruiken. Je moet maximaal aan staan maar uiteindelijk is het rendement daar ook naar.”

Gaby Ermstrang probeert tijdens een uitvaart min of meer onzichtbaar te zijn.

„Je spreekt niet met aanwezigen, laat staan dat je iets in scène kunt zetten.”

© Gaby Ermstrang



Zonder effectbejag

Toch ziet zo'n cover van een afscheidsalbum er bijna identiek uit, zij het misschien wat soberder. Ermstrang opent er eentje, die ze zelf heeft gemaakt. Op een van de foto's spelen kinderen vlakbij de kist van de overledene. Op een andere is te zien hoe de nabestaanden elkaar proberen te troosten. En op weer een andere zit een kindje op de arm van iemand en kijkt nietsvermoedend glimlachend in de camera. Ermstrang heeft oog voor details en emoties, maar zonder uit te zijn op enig effectbejag. „Ik voel me hier goed bij”, zegt ze tevreden.



Gaby fotografeert zo'n tien uitvaarten per jaar. Meer kan niet, denkt ze. © Gaby Ermstrang

En steeds meer mensen willen de uitvaart in beeld brengen. Nabestaanden beleven zo'n dag vaak in een soort roes en zo'n album kan een tastbare herinnering worden. En voegt meer toe dan de standaard-dvd die je van het rouwcentrum kunt kopen, stelt Ermstrang. „Op een vast punt in het uitvaartcentrum hangt een camera die de dienst registreert. Alles vanaf één punt gezien, veraf, iedereen op de rug en eigenlijk zonder context. Een album is wat dat betreft een heel stuk completer.”

En: „Ook in zo'n droevige situatie als een uitvaart vinden mensen het niet erg om te worden gefotografeerd. Tot nu toe is het slechts één keer voorgekomen dat iemand na afloop zei: 'Nee, doe toch maar niet.'” Ermstrangs vader en stiefvader stierven een paar jaar geleden binnen korte tijd allebei, slechts drie maanden na elkaar. Haar 68-jarige vader had altijd een eigen reisbureau gehad en reisde met zijn dochter de hele wereld over, tot aan Zimbabwe toe. In zijn huis kwam hij drie jaar geleden na een herseninfarct zo erg ten val, dat hij vrijwel direct stierf. Zijn verwondingen waren zo ernstig dat hij niet toonbaar meer was. „Dat ik hem niet meer heb kunnen zien, daar heb ik veel last van gehad.”

Haar stiefvader was toen al ernstig ziek. Kanker. Zijn afscheid heeft de familie kunnen zien aankomen. De laatste weken verbleef hij in een hospice. Gaby week niet van zijn zijde. Ze moest in korte tijd van twee dierbaren op twee verschillende manieren afscheid nemen en dat zette haar aan het denken. Over het leven zelf, over de dood en de verschillende rouwprocessen. Ze concludeerde: bij een naderend afscheid kun je nog herinneringen maken, die je ook intens kunt beleven. Het maken van een afscheidsboek kan de allerlaatste fase zijn.

Energieniveau

Ze maakt er zo'n tien per jaar, rekent ze voor. Meer kan niet, denkt ze. „Het energieniveau is erg hoog en het gevaar bestaat dat je dan afstompt. En dat wil ik niet. Ik wil ook zelf die emotie voelen. Daarom heb ik geen nee gezegd toen een moeder van school me vroeg de uitvaart te fotograferen voor haar zoontje dat niet ouder werd dan 5 jaar. Ik heb er zelfs geen seconde over getwijfeld om dat te doen. Hoewel zoiets heel intensief is.”



Wel zorgde ze er meteen voor dat ze voor haar eigen afscheid alles regelde, onder meer een testament. „Mijn dochter Dani is nu 9 jaar. Ik heb geregeld dat ze goed verzorgd achterblijft.”

Steeds meer mensen willen een uitvaart in beeld brengen, merkt Gaby. © Gaby Ermstrang

Die gedrevenheid om dat te doen, werd versterkt door wat Jeffrey Kleijn is overkomen. De 35-jarige Leerdammer lijdt al bijna twee jaar aan kanker. De vooruitzichten zijn niet goed om het eufemistisch te zeggen. De Woerkumse komt al jaren bij de Leerdammer en zijn gezin over de vloer en ze is zo'n beetje de huisfotografe. Dat begon met het fotograferen van de buik van Jeffrey's vrouw Trudy, die vanwege haar zwangerschap steeds ronder werd. Daarna maakte ze nog verscheidene fotoreportages van het gezin.

Ermstrang bracht Jeffrey op het idee om ook de laatste fase van zijn nog jonge leven vast te leggen. Niet alleen in foto's, maar ook op video. „Het is meer dan zonde om er niets mee te doen”, zegt ze. „Voor de nabestaanden, en met name voor hun jonge kinderen, is dit een heel tastbare herinnering.”

De video-opnamen zijn inmiddels gemaakt. „Ik heb hem geïnterviewd en hem allerlei vragen gesteld over zijn leven. Hoe hij er vroeger uitzag, hoe zijn jeugd is geweest, hoe hij zijn vrouw heeft leren kennen en wat hij voelde toen hij haar voor het eerst zag, bijvoorbeeld. Zijn kinderen kunnen dan later zien wie hun vader was, hoe hij klonk.” Ermstrang heeft ook al de foto gemaakt die bij de uitvaart op Jeffrey's kist komt te staan.

Jeffrey zelf heeft ook brieven geschreven aan zijn kinderen. Het is de bedoeling dat hij die op camera voorleest. Vanwege de hevigheid van de emoties die daarbij komen kijken, is dat echter nog niet gebeurd. „Ik ben heel dankbaar dat ik dit mag doen. Het is emotioneel. Hun kinderen zijn ook nog zo klein. Het is zo oneerlijk”, zegt Ermstrang, die niet uitsluit dat ze zulke videoreportages in de toekomst vaker zal maken. „Voor mensen die me na aan het hart liggen. Dus zeker niet op commerciële basis.”

Maar ook voor de 'karmapunten', zoals ze die noemt. Iets doen voor een ander op vrijwillige basis. Of het nu gaat om haar fotobijdragen aan het magazine voor Freya, de vereniging voor mensen met vruchtbaarheidsproblemen of om het organiseren van verwendagen voor ouderen in Woudrichem. Een soort altruïsme, 'wie goed doet, goed ontmoet'. Maar ook: een stempel willen drukken, iets willen achterlaten en er later iets moois voor terug krijgen. „Maar dat krijg ik nu al. Ik voel me daar goed bij en ben erg verguld als ik zoiets heb gegeven.”



© Gaby Ermstrang

Bron: AD, 12-12-2022, Sjaak.

Uw FKB-samenwerkingspartner



Twenthe is

- meer dan 75 jaar een zelfstandige/solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 200 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 19-09-2020

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
6116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 06 - 23894310
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Bestuurslid:

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 - 526740
mslippens@hetnet.nl

Herman Borgelink, Maatkamp 21
7482 KC Haaksbergen Tel.: 06 - 22386717
info@barbarahaaksbergen.nl

FKB

een levende vereniging rondom de dood

MEER SAMEN -SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

**Wij maken u met plezier verder wegwijs in de
FKB en uitvaartland!**

Regio Noord/Oost:

*(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)*

Wilma Nijland Tel.: 06 - 23894310
Herman Borgelink Tel.: 06 - 22386717

Regio West:

*(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeel-
and)*

Martin Slippens Tel.: 0228 - 526740

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander Tel.: 046 - 4810205
Frenk Lardinois Tel.: 045 - 5272717

